

عنوان مقاله:

بررسی جایگاه و نقش اجتماعی و فرهنگی قهوه خانه در عصر صفویه

محل انتشار:

همایش ملی شکلات، قهوه و شیرین کننده های طبیعی (سال: 1398)

تعداد صفحات اصل مقاله: 16

نویسندگان:

اصغر منتظرالقائم - استاد گروه تاریخ دانشگاه اصفهان

زهرا سادات کشاورز - دانشجوی دکتری تاریخ تشیع دانشگاه اصفهان

خلاصه مقاله:

هدف پژوهش شناخت جایگاه و نقش اجتماعی و فرهنگی قهوه خانه در عصر صفویه، از طریق بررسی بازتاب کارکردهای آن است. اهمیت این موضوع به این امر بازمیگردد که تاریخ دقیق ورود قهوه و مصرف آن به کشور ایران مشخص نیست اما براساس آنچه از بیان نقل قولهای مستقیمی که از سفرنامه های سیاحان اروپایی گرفته شده است، میتوان نتیجه گرفت در عصر صفویان و به ویژه در عصر شاه عباس اول (حک: 996-1038 ه.ق. 1587/1629 م)، قهوه خانه ها در چندین شهر، به خصوص شهر اصفهان رونق ویژه‌ای داشته است. این قهوه خانه ها در عصر صفویه کارکردهای اجتماعی و فرهنگی داشته که مهمترین مکان برای عموم مردم، هنرمندان و شعرا بوده است. پژوهش حاضر به دنبال یافتن پاسخ این پرسش است که شالوده ساختاری و کارکردی قهوه خانه ها در دولت صفوی چه بود روش: این پژوهش با روش توصیفی-تحلیلی ضمن توجه به ضرورت کاربرد رویکردهای جامعه شناختی در تحلیل پدیده های تاریخی و برپایه منابع کتابخانه ای سامان یافته است. یافته ها: قهوه خانه ها در آغاز، محفلی برای گرد آمدن مردم خوشگذران از قشرهای مرفه جامعه، ادیبان و شاعران و رجال درباری کشوری و لشکری بود. همزمان با ریشه گرفتن قهوه خانه میان توده مردم و توسعه یافتن آن در همه شهرها، مردم از هر طبقه و گروه بخصوص اهل کار و صنعت و پیشه به آن روی می آوردند. در مجموع، کارکردهای قهوه خانه ها را از یک منظر میتوان به دو دسته کارکردهای اجتماعی و فرهنگی تقسیم بندی کرد. نتیجه گیری: نتایج نشان میدهد از منظر کارکرد اجتماعی، انواع سرگرمی و بازیها، از جمله نقالی (سخنوری)، شاهنامه خوانی، ابومسلم خوانی، حمزه خوانی)، ترنا بازی، بازیهای گنجه، تخم مرغ، تخته نرد، آس، پیچاز، کسب خبر از حوادث اتفاقیه شهر، رفع اختلافات و نظایر آن، در قهوه خانه ها رایج بود. همچنین از منظر کارکرد فرهنگی، عدم علاقه پادشاهان نخستین صفوی به شعر، شکل گیری طبقه متوسط جامعه در این عصر و نیاز به ادبیات و هنر متناسب با خود از جمله عواملی است که باعث عمومیت شعر و رشد شعر مردمی در عصر صفوی در قهوه خانه ها شد.

کلمات کلیدی:

مردم، سرگرمی و بازیها، شاعران، شعر، قهوه خانه، صفوی.

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/963602>

